Јелена Јоцић / Простори #40...

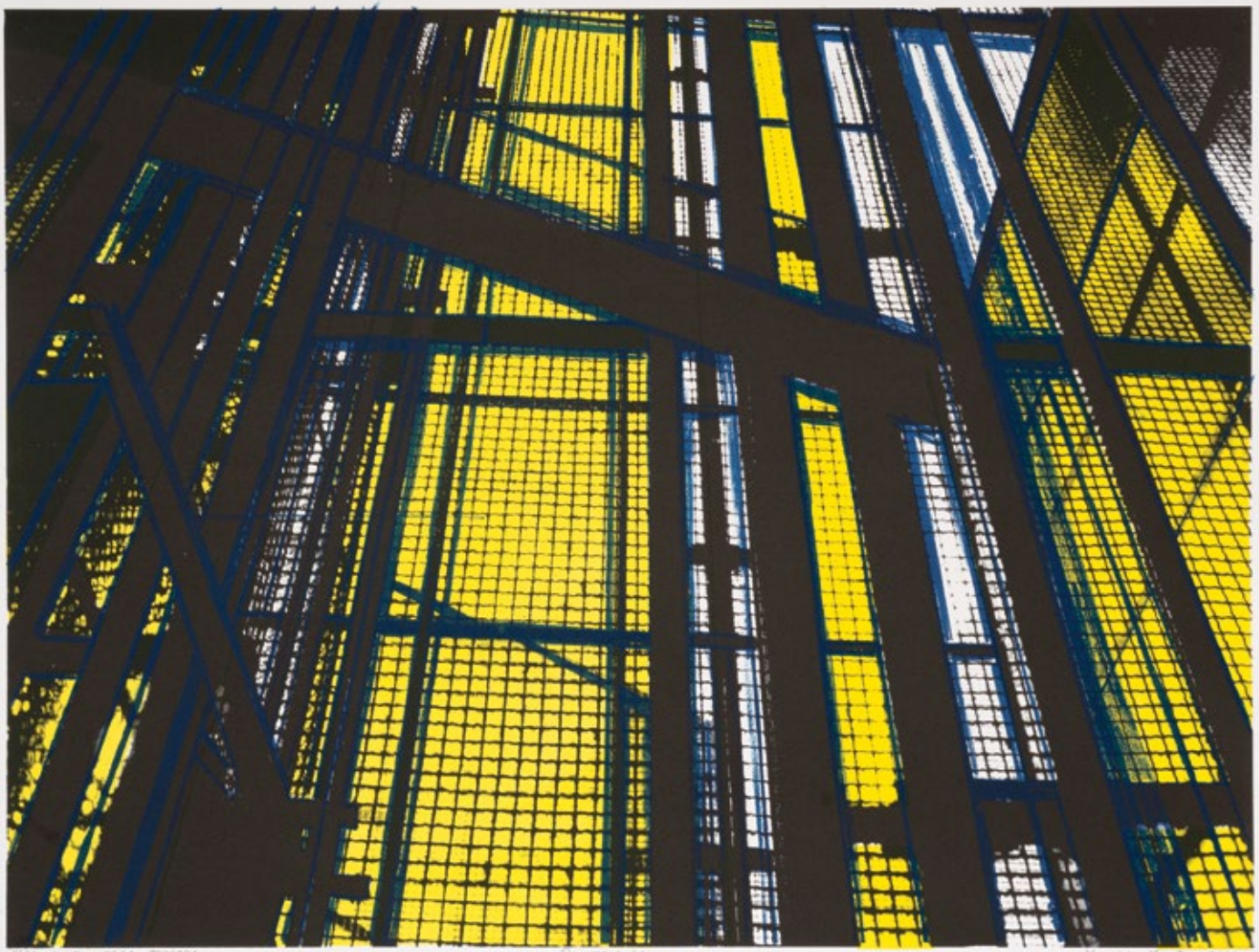

Простор #40
2016, фотолито, литографија,
ситоштампа
70 x 100 cm

Space #40
2016, photolitho, lithography,
silkscreen
70 x 100 cm

Јелена Јоцић

ПРОСТОРИ #40...

Jelena Jocić

SPACES #40...

Продајна галерија "Београд"

јул 2016.

Београд

Сања Тодосијевић

Од утопије до неместа и назад

У свом докторском уметничком пројекту под називом ,,Конструктивистички симболизам простора – ПРОСТОРИ #40" Јелена Јоцић заокружује досадашња истраживања вишеструких метафоричких, симболичких и реалних преображаја урбаног пејзажа, на првом месту некада функционалних, а сада напуштених индустријских здања и комплексних сплетова њихових ентеријера. Микро историја зграде *БИГЗ*-а[1], амблематског остварења југословенске модерне у области индустријске архитектуре између два рата, послужила је као претекст за покретање читавог низа питања и тема кључних за разумевање односа савремених уметничких пракси са наслеђем модернизма с једне стране, али и радикалних авангардних историјских покрета, пре свих конструктивизма, супротстављених темељним модернистичким постулатима, с друге стране.

Зграда се у том светлу сагледава као споменик, израз трајања али и као утилитарни објекат, пројектован и срачунат да у највећој могућој мери одговори савременим потребама живота у граду. Функционалност дакле није у колизији, већ се управо доживљава као конкретизован облик утопијских идеала који сами по себи почивају на захтевима за прображајем друштвеног устројства на темељима духовних вредности. У даљој разради симболизам простора постаје кључно место, а колективна утопија прераста у индивидуалну у промишљању односа и места уметника као јединке према спољашњем свету. Здање БИГЗ-а је овде сагледано као симболичко поље, оно постаје пример на коме је могуће ишчитавати све преображаје у социополитичким околностима, трасирати читаву повест од гиганта штампарске индустрије социјалистичке Југославије, до опустелог, руинираног објекта, и назад, до покушаја делимичне ревитализације првобитне намене и успостављања и уписивања нових садржаја и значења.

У графичким радовима из овог циклуса Јелена Јоцић користи тематски репертоар, подједнако као и процедурални и пластички речник руског конструктивизма, док као најближе формалне аналогије наводи линеаристичке радове Љ. Попове (Л. Попова) и А. Родченка (А. Родченко) из двадесетих година. Један од централних захтева ове колективне утопије било је креирање форме идеалног социјалистичког града, а најзначајнији реализовани носиоци ових идеја била су управо архитектонска решења индустријских и пословних објеката. Фотографски експеримент, строга линеарна шема, понављање интензивних колористичких контраста, луминозни квалитет радова, нека су од својстава у којима ауторка најдословније кореспондира са овим историјским праксама. Основни елементи – троугао, квадрат, права линија својим узајамним релацијама усложњавају и интензивирају унутрашњу напетост структура. Динамизам и слојевитост форме резултат је специфичног комбиновања више графичких поступака – литографије, фотолито и сито штампе који несумњиво произилазе из искуства фотографских опсервација и монтажних поступака које примењују авангардни уметници у првим деценијама XX века. Привидни несклад и разуђеност простора као последица одабира ракурса из кога се изоловани фрагмент фотографише, упућује на ове међупросторе као места где се кондензује мноштво искустава из различитих периода живота здања.

---

[1] Зграда је саграђена 1937. године према пројекту Драгише Брашована као седиште Државне штампарије. У послератном периоду у њој почиње са радом референтна графичко - издавачка кућа БИГЗ. Током 90-их престаје са радом, а зграда је исељена и напуштена. У последње две деценије у њу се поново усељавају фирме и штампарије, а намена јој је употпуњена уметничким атељеима, дизајнерским и архитектонским бироима, музичким студијима и др.

Већ и сами називи појединих радова недвосмислено упућују на феномен решетке/мреже, од стране постмодернистичке критике инаугурисаног као централни симбол модерности у уметности XX века.[2] У овом случају потпуна интеграција геометријских форми и простора између, решена је преклапањем транспарентних структура хоризонталних, вертикалних и дијагоналних планова. Архитектонска једнообразност ентеријера послужила је као мотив за репетитивност растера челичних конструкција чија се функционална улога у уметничком раду трансформише у симболичку форму модернистичке решетке/мреже. Појединачни сегменти чине чврсту и стабилну организациону структуру, док метафорички она представља границу, отклон од свега што дели уметничко дело (или уметника самог) од затеченог амбијента или читавог света изван тог поља. Једновремено, она је репресивна, ограничавајућа, али пружа тренутно уточиште и макар привид сигурности.

Инверзија перспективе унутрашњег и спољашњег најескплицитнија је у радовима са мотивом врата или пролаза. Ситуације у којима су врата делимично отворена или одшкринута упућују на амбивалентан однос јавног и приватног простора, на питање граница између ове две сфере, да ли оне уопште постоје или је то само још једна, овог пута, индивидуална утопија. Могло би се ићи и даље - да ли је та неочекивана отвореност позив, знатижеља или само субверзивна игра инверзије спољашњег/унутрашњег. Или, како у својим поетским метафорама пише Г. Башлар (G. Bachelard) и један и други простор су подједнако интимни: „А затим, ка чему, према коме се отварају врата? Отварају ли се за свет људи или за свет самоће?"[3]

Према Ожеовим антрополошким разматрањима, степеништа, ходници и лифтови типични су примери транзитних подручја дефинисаних као неместа. Појам неместа он тумачи као супротност утопији „оно постоји а да у себи не развија никакве органске друштвене везе."[4] Ипак, испоставило се да су управо они важна средишта која омогућавају комуникацију, гранична подручја раздвајања, али једнако и повезивања, места која постају простори захваљујући додељеним значењима и функцијама. У том смислу би баш међупростори једног вишенаменског историјског здања где се укрштају намене, преплићу садржаји, сусрећу креативне енергије савременог урбаног живота могли бити подручја где настају неке нове утопије, неоствариве у друштвеној реалности, али просперитетне и истински живљене у свакодневици која креира идентитет сваког града.

---

[2] R. Krauss, Grids, The Originality of the Avante-Garde and Other Modernist Myths, New York, 1986
[3] Г. Башлар, Поетика простора, Београд, Чачак, 2005.
[4] М. Оже, Неместа, Београд, 2005.

ЈЕЛЕНА ЈОЦИЋ
e-mail: jocicjel@gmail.com

Рођена у Београду 1970. године. Дипломирала на Факултету ликовних уметности у Београду 1997. године на одсеку графике, магистрирала 2000. године, у класи професорке Биљане Вуковић. Добитник Републичке фондације Србије за развој научног и уметничког подмлатка. У оквиру пројекта за талентована лица радила као сарадник на катедри за графику на Факултету ликовних уметности у Београду. Од 2003. године ради као предавач на Високој школи струковних студија – Београдска Политехника, на Одељењу за дизајн. Учествовала је на многим групним изложбама у земљи и иностранству. Добитник је неколико награда из области графичке уметности. У удружењу ликовних уметника Србије од 1998. године, члан уметничког савета и управног одбора Галерије Графички колектив у Београду. Тренутно на докторским уметничким студијама на Факултету ликовних уметности, при Универзитету уметности у Београду.

Циклус графика под називом „ПРОСТОРИ #40...“ настао је у периоду од 2012 – 2016. године и чине га радови изведени у комбинованој техници фотолитографије, литографије, сито штампе и дигиталне графике. Графике су део докторског уметничког пројекта под називом Конструктивистички симболизам простора – Изложба графика урбаних ентеријера – ПРОСТОРИ #40...

Самосталне изложбе (избор)

2011. „Простори # 1 ...”, Галерија Графички колектив, Београд
2002. „Метро”, Галерија Графички колектив, Београд
2000. „Један могући избор”, Галерија Дом културе Студентски град, Београд
Магистарска изложба, Галерија Факултета ликовних уметности, Београд
1999. Без назива, Галерија Графички колектив, Београд
1997. Без назива, Галерија Дом културе Студентски град, Београд

Групне изложбе (избор)

2016. Мајска изложба графике, Галерија Графички колектив, Београд
2015. Изложба мале графике, Галерија Графички колектив, Београд
2014. The 55th Commemorative Exhibition Japan Print Society, Japan Print Society, Јапан
Друго међународнотријенале, Уметнички павиљон „Цвијета Зузорић”, Београд
2013. Нова српска апстракција, Галерија Српског културног центра, Париз, Француска
Le Salon Réalités Nouvelles, Salon d’art abstrait, Париз, Француска
2012. Пројекат два израде графике по позиву, Центар за графику и визуелна истраживања „Академија”, Београд
2011. IV International Printmaking Exhibition, Mimar Sinan Fine Arts University, Истанбул, Турска
2010. Изложба мале графике, галерија Графички колектив, Београд
2009. Carrefour 3, Galerija kulturnog centra Nicolas Salmeron, Мадрид, Шпанија
Carefour/2, Centre Culturel de Serbie, Париз, Француска
2007. Different Aspect of Figuration, Samsung Raemian Gallery, Сеул, Кореја
2006. Метод Графика, Уметнички павиљон „Цвијета Зузорић”, Београд
2005. La Collecte internationale: Deux – Ecole superieure des arts appliqués Duperre, Париз, Француска, Le project La Collecte – L’atelier Razkas – Bruxelles, Белгија, La Collecte internationale, Casa de Cultura de San Lorenzo del Escorial, Мадрид, Шпанија, Centro Cultural Vista Bella, Мадрид, Шпанија, Gallery Tolboden, Danemark, Данска, Galerie Escola Superior Artistica, Porto, Португалија, Warringah Printmakers Studio, Аустралија, Médiathèque de Sèvres,France, Француска, Polaris Centret, Данска
2004. Беографика, Продајна галерија Београд, Београд
2003. Serbie / Wallonie / Quebec, Atelier international d1 art graphique de Belgrade, Канада, Пројекат „ДВА-ДЕУКС-Умножавање цифре два”, Академија, Центар за графику и визуелна истраживања, Београд
2002. „Les rencontres de Belgrade”, Le Premier atelier international de gravure, Liege, Белгија, „Београдски сусрети”, I међународна графика радионица, Галерија Графички центар, Београд
2001. Capital & Gender, Open Graphic Art Studio at the Museum of the City of Skopje, Скопље, Македонија
2000. Printline, Lower East Side Printshop, New York City, USA, Њујорк, САД

Ауторски пројекти

2005. „Урбаријум 8 + 8 Београд – Њујорк“, Галерија СУЛУЈ, Београд

Награде

2010. Мали печат, награда Графичког колектива, Београд
1998. Награда 9. Бијенала југословенске студентске графике, Београд
1997. Награда Ђорђе Андрејевић Кун, ФЛУ, Београд
1996. Награда 8. Бијенале југословенске студентске графике, Београд
1995. Награда Петра Лубарде, ФЛУ, Београд

Откупи

2015. Оркуп министарства републике Србије, четири графике за опрему болнице Народни фронт у Београду, две графике за опрему ВШСС – Београдске политехнике
2014. Откуп министарства републике Србије, шест графика за опрему болнице Народни фронт у Београду
2005. Куповина рада *Мостови* - Музеј града Београда, Београд

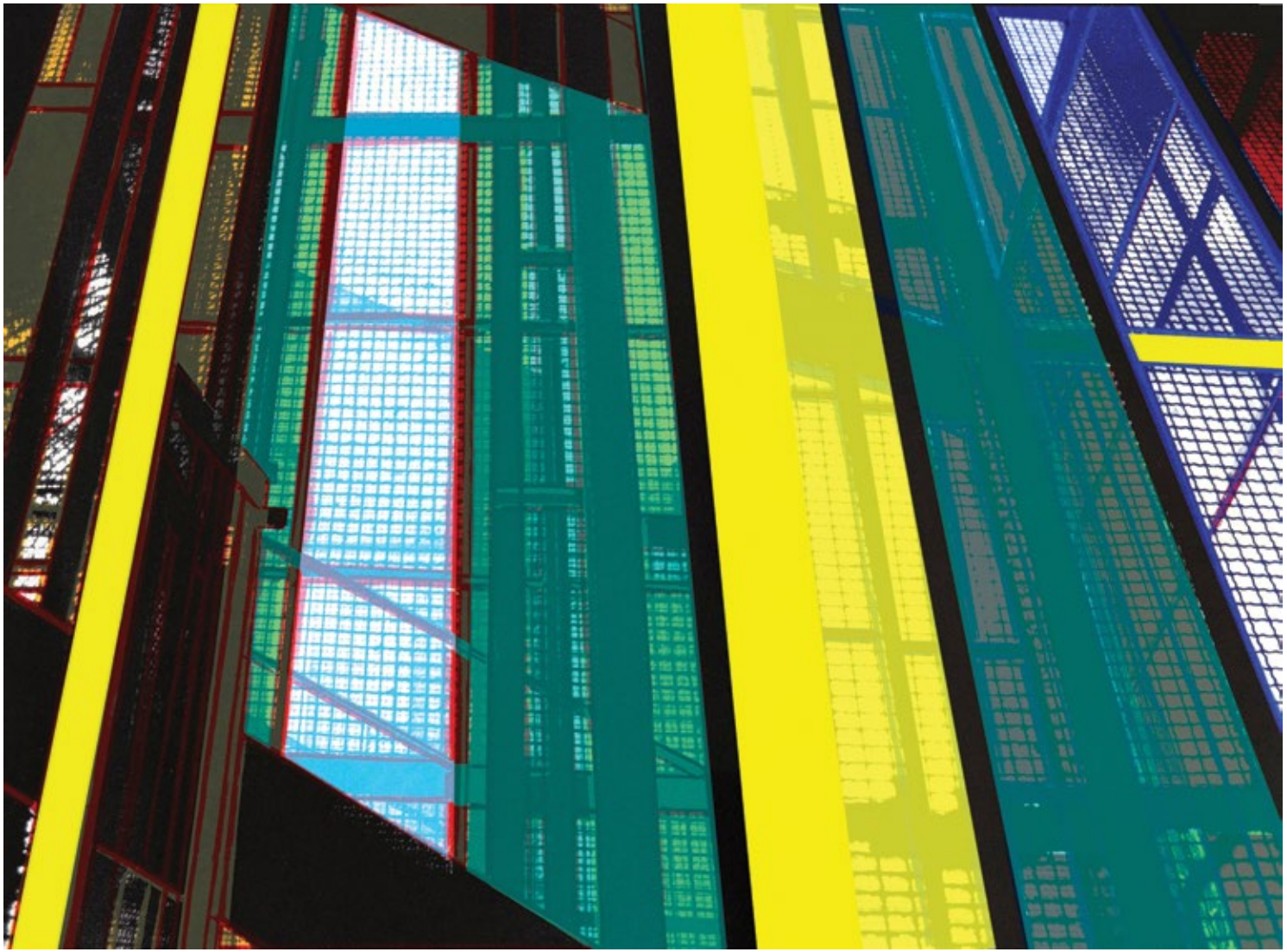

Простор са жутом #...
2016, CGD
63 x 100 cm

Space With Yellow #...
2016, CGD
63 x 100 cm

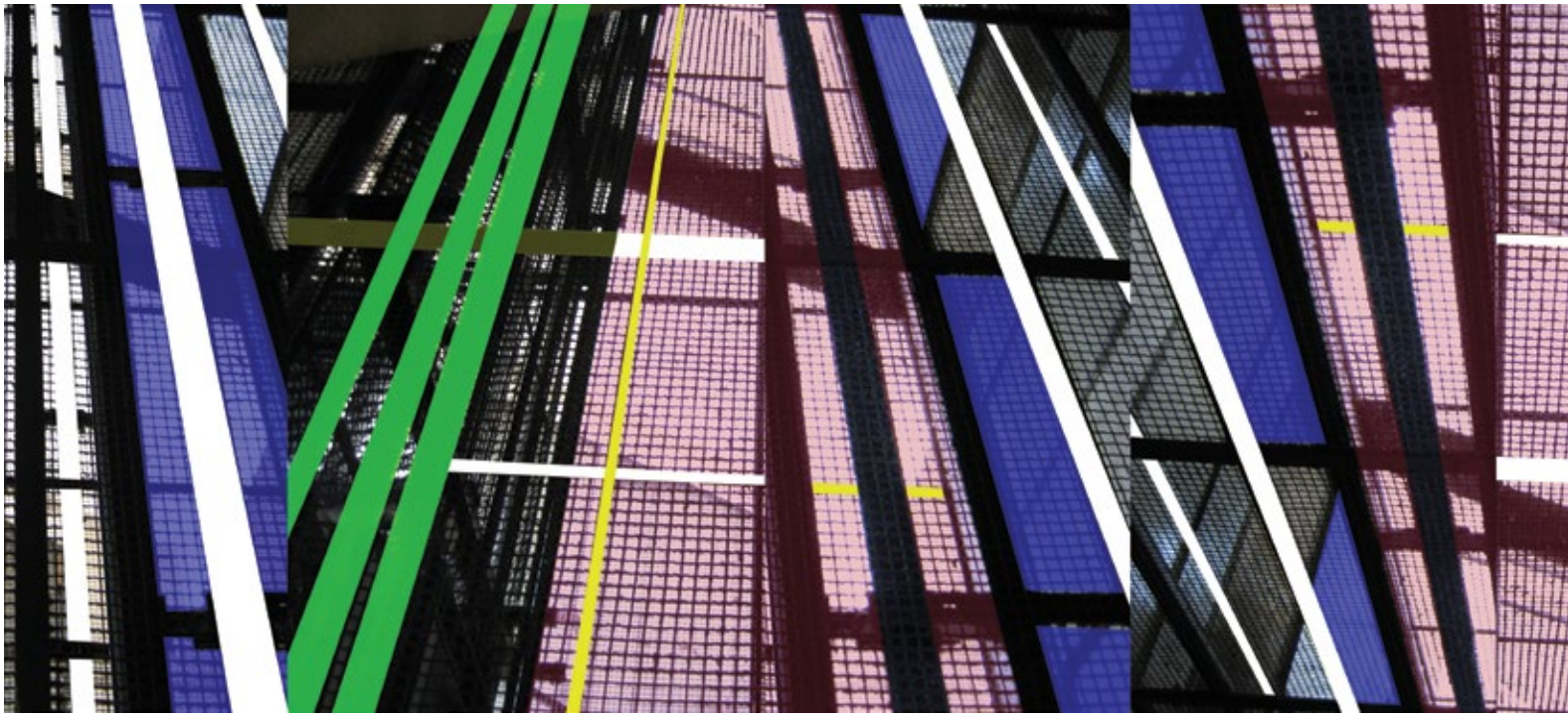

Црни простор #...
2016, CGD
45 x 150 cm

Black Space #...
2016, CGD
45 x 150 cm

Простор са зеленом и белом #...
2016, CGD
63 x 100 cm

Space With Green and White #...
2016, CGD
63 x 100 cm

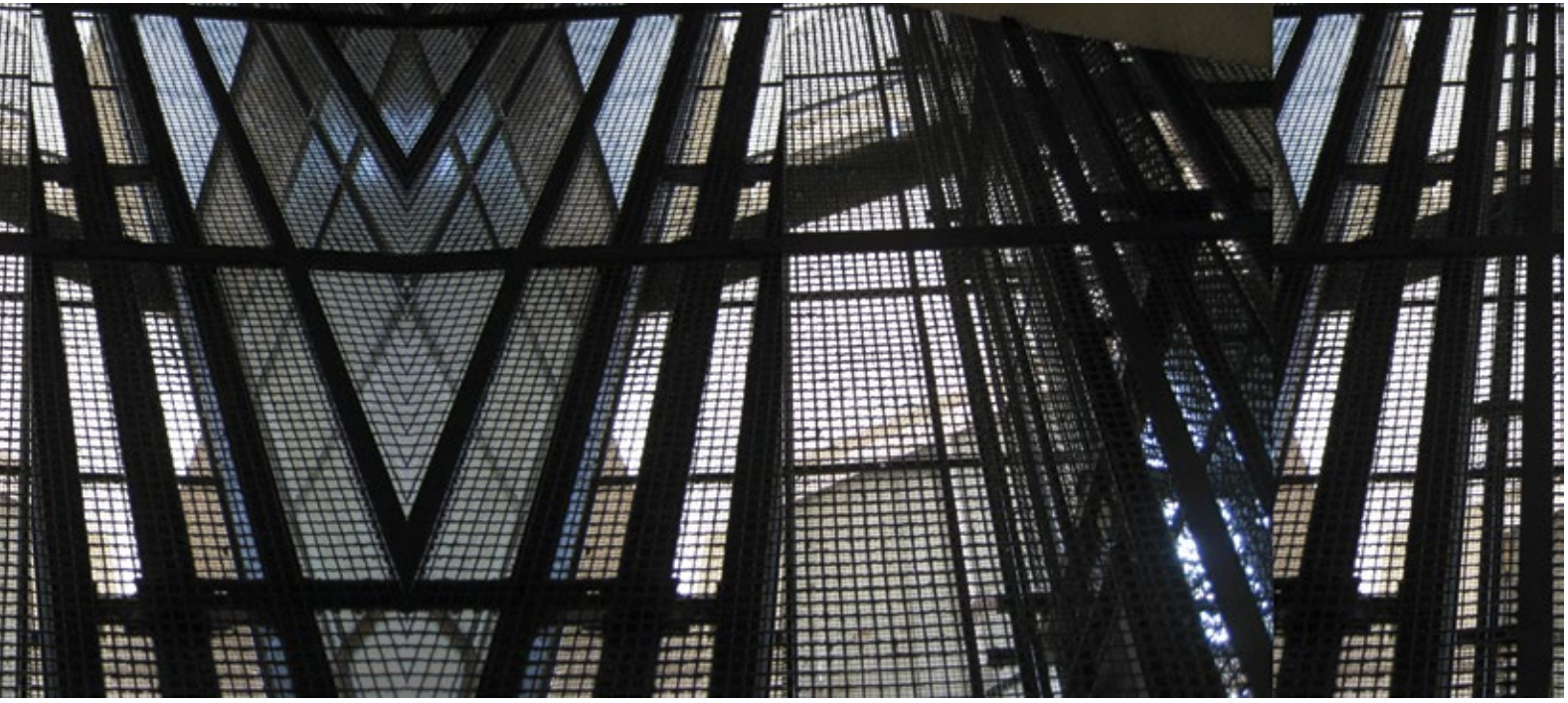

Жута врата
2016, CGD
35 x 50 cm

Yellow Door
2016, CGD
35 x 50 cm

Тиркизна врата
2016, CGD
35 x 50 cm

Turquoise Door
2016, CGD
35 x 50 cm

Jelena Jocić
e-mail: jocicjel@gmail.com

Born in Belgrade in 1970. Graduated from the Faculty of Fine Arts in Belgrade (1997), Department of Printmaking, M.A. degree (2000) in the class of Professor Biljana Vuković. Recipient of the scholarship awarded to young talents by the Republican Foundation for the Development of Science and Arts. Worked as an associate at the Department for Printmaking at the Faculty of Fine Arts as part of the project for talented artists. Since 2003 has been working as a teacher at the Department of Design at the College of Vocational Studies – Belgrade Polytechnic. Took part in many group exhibitions at home and abroad. Has received several wards for printmaking. Has been a member of the Association of Fine Artists of Serbia since 1998; is a member of the Art Council and Governing Board of the Graphic Collective Gallery in Belgrade. At present, she is studying for her PhD degree at the Faculty of Fine Arts, University of Arts in Belgrade.

The cycle of prints titled *SPACES #40 …* was made between 2012 – 2016, it comprises works executed in the combined techniques of photolithography, lithography, silkscreen and digital prints. The prints are a part of her PhD artistic project titled *Constructivist Symbolism of Space – Exhibition of Prints of Urban Interiors – SPACES#40 …*

Solo Shows (selection)

2011 *Spaces # 1 …* Graphic Collective Gallery, Belgrade
2002 *Metro*, Graphic Collective Gallery, Belgrade
2000 *A Possible Selection*, House of Culture Student's Campus Gallery, Belgrade, Serbia;
MA Exhibition, Faculty of Fine Arts Gallery, Belgrade
1999 *Untitled*, Graphic Collective Gallery, Belgrade
1997 *Untitled*, House of Culture Student's Campus Gallery, Belgrade

Group Exhibitions (selection)

2016 *May Print Exhibition*, Graphic Collective Gallery, Belgrade
2015 *Small Print Form Exhibition*, Graphic Collective Gallery, Belgrade
2014 *The 55th Commemorative Exhibition Japan Print Society*, Japan Print Society, Japan
Second International Triennial, Cvijeta Zuzorić Art Pavilion, Belgrade
2013 *New Serbian Abstraction*, Serbian Cultural Center Gallery, Paris, France (Le Salon Réalités Nouvelles, Salon d'art abstrait, Paris, France)
2012 Project: executing two prints on the invitation of the Printmaking and Visual Research Center *Academy*, Belgrade
2011 *International Printmaking Exhibition*, Mimar Sinan Fine Arts University, Istanbul, Turkey
2011 *Exhibition of Small Form Prints*, Graphic Collective Gallery, Belgrade
2009 *Carrefour 3*, Nicols Salmeron Cultural Center Gallery, Madrid, Spain
Carefour 2, Centre Culturel de Serbie, Paris, France
2007 *Different aspects of Figuration*, Samsung Raemian Gallery, Seoul, Korea
2006 *Method Prints*, Cvijeta Zuzorić Art Pavilion, Belgrade
2005 La Collecte internationale: Deux – Ecole superieure des arts appliqués Duperre, Paris, France; Le project La Collecte – L'atelier Razkas – Bruxelles, Belgum; La Collecte internationale, Casa de Cultura de San Lorenzo del Escorial, Madrid, Spain; Centro Cultural Vista Bella, Madrid, Spain; Gallery Tolboden, Denmark; Galerie Escola Superior Artistica, Porto, Portugal; Warringah Printmakers Studio, Australia; Médiathèque de Sèvres, France; Polaris Centret, Denmark
2004 *Beografika*, Sales Gallery Belgrade, Belgrade
2003 Serbie / Wallonie / Quebec, Atelier international d1 art graphique de Belgrade, Canada;
Project *TWO-DEUX – Multiplying the Number Two*, Printmaking and Visual Research Center Academy, Belgrade
2002 *Les rencontres de Belgrade*, Le Premier atelier international de gravure, Liege, Belgium;
Belgrade Encounters, I International Printmaking Workshop, Graphic Center Gallery, Belgrade
2001 *Capital and Gender*, Open Graphic Art Studio at the Museum of the City of Skopje, Skopje, Macedonia
2000 *Printline*, Lower East Side Print shop, New York City, New York, USA

Authorial Projects

2005 Urbarium 8+8 Belgrade –New York, SULJ Gallery, Belgrade

Awards

2010 Small Seal, award given by the Graphic Collective, Belgrade
1998 Award at the 9th Biennial of Yugoslav Student's Prints, Belgrade
1997 Đorđe Andrejević Kun Award, Faculty of Fine Arts, Belgrade
1996 Award at the 8th Biennial of Yugoslav Student's Prints, Belgrade
1995 Petar Lubarda Award, Faculty of Fine Arts, Belgrade

Purchases Awards

2015 Four prints purchased by the Ministry of the Republic of Serbia for the hospital Narodni Front in Belgrade, two prints for the Belgrade Polytechnic (2014), six prints for the Narodni Front hospital in Belgrade
2005 Acquisition of the work *Bridges* by the Belgrade city Museum, Belgrade

Sanja Todosijević

From Utopia to the Non-Place and Back

Jelena Jocić rounds off her research of multiple metaphoric, symbolic and realistic transformations of the urban landscape that used to be primarily functional and are now abandoned industrial buildings and the complex networks of their interiors in her PhD artistic project titled *Constructivist Symbolism of Spaces – SPACES# 40*. The micro history of the *BIGZ*[1] building, an emblematic achievement of Yugoslav modernism in industrial architecture between the two wars, served as a pretext for raising a number of issues and topics that are key for understanding the relations between contemporary artistic practices and the legacy of Modernism on one hand and the radical vanguard historical movements, primarily Constructivism, that confronted the foundations of modernist postulates on the other hand.

In that context the building is perceived as a monument, an expression of duration but also a utilitarian object, designed and calculated to provides for the contemporary needs of life in a city. Thus, functionality is not in collision but is seen as a concretized form of utopian ideals that are themselves based on the demands for a transformation of the social order on the grounds of spiritual values. Symbolism of space becomes the key point in further explication, and the collective utopia develops into an individual one when reflecting on the relations and place of an artist as an individual towards the outside world. The BIGZ building is here seen as a symbolic field, it becomes an example which can be used to study all the transformations that took place in the sociopolitical circumstances, one can trace the whole history of what was once a giant of the printing industry of socialist Yugoslavia to a deserted, run down building and finally to an attempt to partially revitalize its primary purpose and the establishment and inscription of new contents and meanings.

In this cycle of prints, Jelena Jocić uses the thematic repertoire as well as the procedural and plastic vocabulary of Russian Constructivism while citing as the closest formal analogy the linear works of Lyubov Popova and A. Rodochenko from the 1920s. One of the central demands of this collective utopia was the creation of the form of an ideal socialist city and the architectural designs of industrial and business buildings were the most significant realized projects. Photographic experiment, strict linear scheme, repetition of intensive color contrasts, luminous quality of works are some of the characteristics which the artist uses to literally correspond with these historical practices. The basic elements – triangle, square and straight line make the inner tension of the structures more complex and more intense by their inner relations. Dynamism and the stratification of the form are a result of a specific combination of several printing procedures – lithography, photolithography and silkscreen which certainly come from the experience of observing photographic experiments and assembly procedures used by vanguard artists in the first decades of the 20 century. The illusive discord and diversity of space is the result of the selected foreshortening from which the isolated fragment is photographed which directs the attention to the interspaces as places where the multitude of experiences from different periods in the life of the building condense.

The very titles of certain works clearly direct toward the phenomenon of the grid/net which the postmodern critics inaugurated as the central symbol of modernity in 20 century art[2]. In this case, the total integration of geometric forms and the in-between spaces was solved by the overlapping of transparent structures of horizontal, vertical and diagonal planes. The architectural uniformity of the interiors served as a motive for the repetitiveness of the raster of steel constructions whose functional role in the artistic work is transformed into the symbolic form of the modernist grid/net. Individual segments make up a firm and stable organizational structure while metaphorically it represents a border line, a deflection of everything that separates a work of art (or the artist) from the found ambience or from the whole world outside that field. Simultaneously it is repressive, limiting but it provides an immediate haven or at least an illusion of security.

---

[1] The building was built in 1937 according to the design of architect Dragiša Brašovan for the purpose of the Sate Printing House. After WWII, BIGZ a state printing-publishing house worked in it. During the 90s it stopped working, everything was moved out and the building was abandoned. During the last two decades, businesses and printing houses began to move in again, as did artists studios, architectural and design bureaus, recording studios and others.

Inversion of the inner and outer perspective is most explicit in the works whose motifs are doors and windows. The situation where the door is only partially opened or slightly ajar direct towards an ambivalent relationship between public and private space, the issue of borders between these two spheres, whether they exist at all or if it is just one more, this time, individual utopia. We could go further – if this unexpected openness is an invitation, curiosity or only a subversive game of inversion between the outside/inside . Or as G. Bachelard writes in his poetic metaphors the first and the second spaces are equally intimate; „ And, what do doors open to? Do they open to the world of people or to the world of loneliness?“[3]

According to M. Augé's anthropological reflections the staircases, halls and elevators are typical examples of transient areas defined as *non-places*. He interprets the concept of non-place as being opposed to utopia "it exist but does not in itself develop any organic social connection".[4] However, it turns out that they are important centers that enable communication, border areas of separation but also connection, places that become spaces thanks to the allocated meanings and functions. In that sense, the interspaces of a multifunctional historic building where functions intersect, contents overlap, creative energies of modern urban life meet, could become areas where new utopias emerge, unrealized in social reality but prosperous and truly lived in the everyday life that creates the identity of every city.

---

[2] R. Krauss, Grids, The Originality of the Avante-Garde and other Modernists Myths, New York, 1986
[3] G. Bašlar, Poetika prostora, Beograd, Čačak, 2005
[4] M. Ože, Nemesta, Beograd, 2005

ИЗЛОЖБА РЕАЛИЗОВАНА СРЕДСТВИМА
СЕКРЕТАРИЈАТА ЗА КУЛТУРУ
ГРАДА БЕОГРАДА

EXHIBITION SUPPORTED BY
SECRETARIAT FOR CULTURE OF
THE CITY OF BELGRADE

ИЗДАВАЧ
ПРОДАЈНА ГАЛЕРИЈА «БЕОГРАД»
Косанчићев венац 19, Београд, Србија
Тел/факс 011 30 33 923
Тел 011 32 87 325
office@galerijabeograd.org
www.galerijabeograd.org

PUBLISHER
GALLERY «BEOGRAD»
Kosančićev venac 19, Belgrade, Serbia
+ 381 11 30 33 923
+ 381 11 32 87 325
office@galerijabeograd.org
www.galerijabeograd.org

Главни и одговорни уредник
Михаило М. Петковић, директор

Editor-in-chief
Mihailo M. Petković, director

Кустос
Јелена Кривокапић

Curator
Jelena Krivokapić

Уредник издања
Драгица Вуковић

Catalogue Editor
Dragica Vuković

Уметнички савет
Бранко Раковић
Александар – Лека Младеновић
Горан Десанчић

Art Council
Branko Raković
Aleksandar Leka Mladenović
Goran Desančić

Текст у каталогу
Сања Тодосијевић

Text in Catalogue
Sanja Todosijević

Превод
Ванда Перовић

Translation
Vanda Perović

Дизајн
Жолт Ковач

Design
Žolt Kovač

Фотографија
Владимир Поповић

Photography
Vladimir Popović

Штампа
Инстант систем, Београд

Printed by
Instant system, Belgrade

Тираж
150

Print run
150

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

76.071.1:929 Јоцић Ј.(083.824)
76(497.11)"19/20"(083.824)

ЈОЦИЋ, Јелена, 1970-
Простори #40... = Spaces #40... : Продајна галерија "Београд", јул 2016. / [текст у каталогу Сања Тодосијевић = text in catalogue Sanja Todosijević ; превод Ванда Перовић = translation Vanda Perović ; фотографија Владимир Поповић = photography Vladimir Popović]. - Београд : Продајна галерија "Београд" = Belgrade : Gallery "Beograd", 2016 (Београд : Инстант систем). - [12] стр. : репродукције ; 22 x 22 cm

Упоредо срп. текст и енгл. превод. - Тираж 150. - Од утопије до неместа и назад / Сања Тодосијевић: стр. [3-4].

ISBN 978-86-6141-095-6

а) Јоцић, Јована (1970-) - Графике - Изложбени каталози

COBISS.SR-ID 224226316

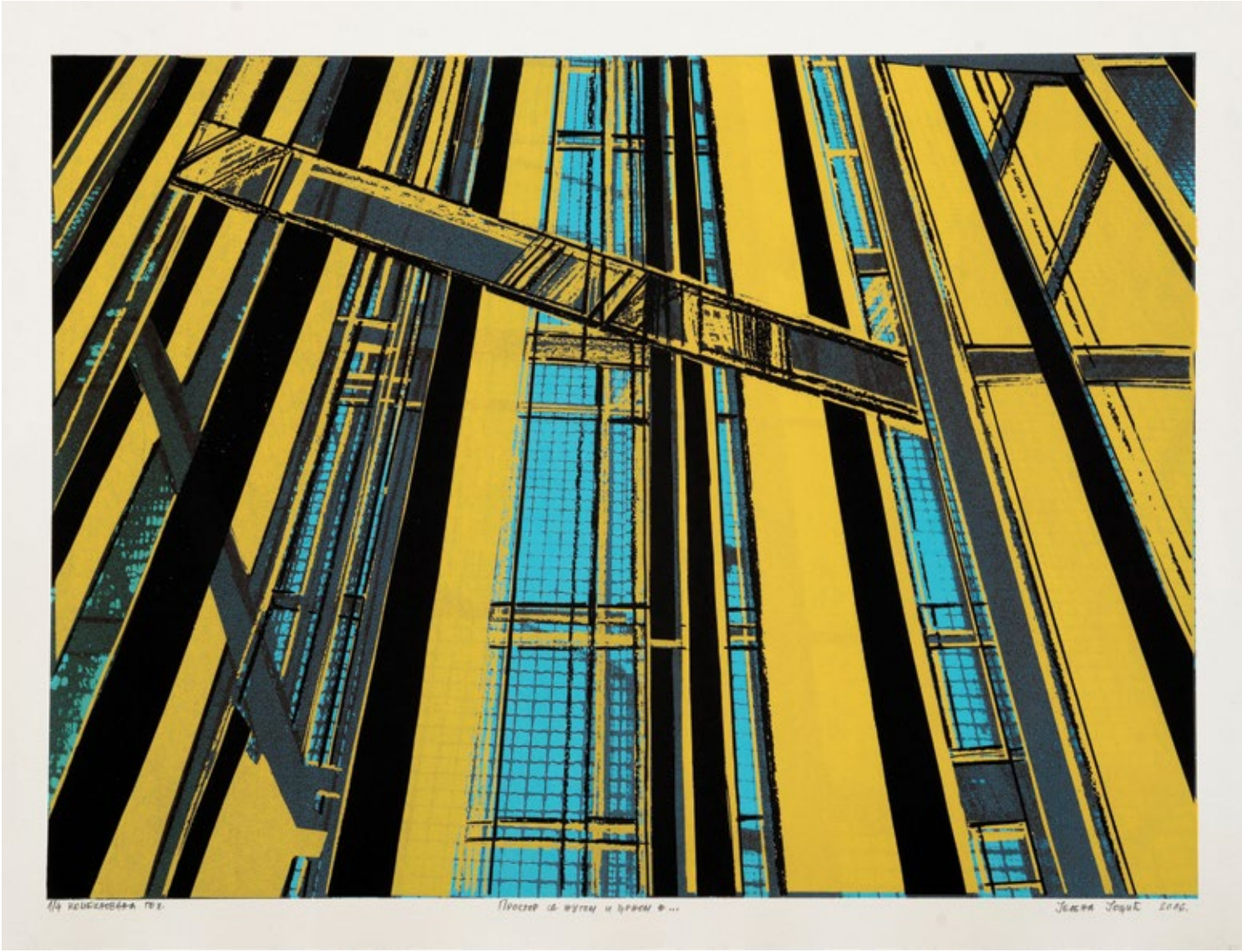

Простор са жутом и црном #...
2016, CGD, ситоштампа
63 x 100 cm

Space With Yellow and Black #...
2016, CGD, silkscreen
63 x 100 cm

www.galerijabeograd.org